

je čímsi vnějším a s malířstvím souvisí jen velmi povrchně; malířovo prostředí, studium nebo zájem rozhoduje volbu. Malba i námět, tato nepodstatná část obrazu, jest vždy určována duchem doby, jejím vkusem, vzdělaností a poměry. Toto vše je čas od času jiné a jiné, ba i sama skutečnost se proměňuje.

Krajinný ráz změnil se dle potřeby výroby a hospodářství. Malebné vesničky jsou již pro nás pramálo příznačny. Proč právě k nim míří něžní malíři? Proč se děsí novodobého ruchu, předměstí, živé ulice? Proto snad, že jejich „svéráz“ stačí jen na to, co viděli mnohokrát namalováno...

Chaloupky na spadnutí, předivoké bystřiny, nejhlubší lesy, nezdaří se novodobým divákům již o nic krásnější než splavná řeka, ornice nebo trať železné dráhy.

Při zobrazování odtažitých pojmů malířství vystačovalo s bohyní, jež je symbolizovala, později zaveden vzájemný vztah zobrazených postav. Nyní se již staré, nadsmyslně zušlechtěné malířské nebe málokomu líbí. Zámořské parníky, železnice vedené díly světa, průplavy, aeroplány, poslední válka, průmyslové podniky, to vše má nás k novým představám; nebudeme nadále symbolizovat rychlost křídélkem nebo znakem povozní pošty a vojnu šípem. Nové pojmy žádají nového výrazu. Bostonská knihovna jest vyzdobena mimo jiné obrazem elektriny. Malíř, mysle na telegrafní vedení, zobrazil dvě zvěsti, dobrou a zlou, jež letí ve směru drátů. Toto pojetí bylo své doby velmi moderní a odvážné. Nynější umělec by snad neztělesňoval síly, leč poučen o ní, maloval by její účinek.

Pohyb práce směřuje ustavičně vpřed. Takové umění, jež nespolupůsobí s ostatními druhy tvoření při budování doby a někdy není ani divákem, o čem ví? Jak může býti pravdivé?

Je ono seskupení modrých střeš, jak je maloval Šetelík, Praha?

Malíř, jenž se zaměstnává svými výtvarnými problémy konaje opravdovou práci, je jí zúčastněn na společném díle a právě pro toto společenství rozumí svojí době, nachází v ní svoje motivy a správně je chápe. Je bez úmyslu moderním.

Obrazy, jež byly vytvořeny jako báseň nebo hudební skladba, mají znaky ducha a odborné práce, neodkloňují se nikdy od současného života a více než kterékoliv jiné dílo jsou dokladem soudobého smýšlení.

Jiné obrazy jsou zahrány jako na divadle, malíř jich nezbásnil, nevytvořil, jen předvádí hotové formy, jež opsal. Nejčastěji, zlákan úspěchem cizího obrazu, řekl si: Takhle budu také malovat.

To, co bylo krásného vytvořeno, trvá, leč nám jest pracovati o nových úkolech, aby nebyla přerušena vývojová souvislost. Bez této práce bychom pouze přechovávali krásná díla.

Námět obrazu, ačkoliv je podřadný, bývá přec malířem opatrně volen; třeba zmoci jej a znovu vytvořit v obrazové skutečnosti. A toho nelze učiniti s čímkoliv. Malíř i jeho obecenstvu vždy bude nejbližší vlastní prostředí, z něho bude si vybíráti s největší výhodou náměty k obrazům. Tak i v tomto směru umění, jako krásná obdoba všeho ostatního tvoření, žije současným životem!